

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-04/22-01/03

URBROJ: 65-22-02

Zagreb, 5. rujna 2022.

Hs**NP*022-04/22-01/03*65-22-02**Hs

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA

Sukladno Zakonu o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima (Narodne novine, broj 81/13), a u vezi s odredbom članka 11. stavka 3. istog Zakona u prilogu dostavljam *Izvešće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u svibnju i lipnju 2022.*, koje je dostavljeno predsjedniku Hrvatskoga sabora, aktom od 1. rujna 2022. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/22-07/306

URBROJ: 50301-21/21-22-2

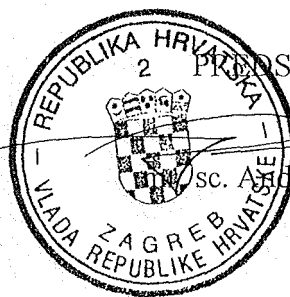
Zagreb, 1. rujna 2022.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u svibnju i lipnju 2022.

Na temelju članka 11. stavka 3. Zakona o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima („Narodne novine“, broj 81/13.), dostavlja se Izvješće predsjednika Vlade Republike Hrvatske o održanim sastancima Europskoga vijeća u svibnju i lipnju 2022.

U prilogu Izvješća dostavljaju se i zaključci sastanaka Europskoga vijeća u svibnju i lipnju 2022.

PREDSJEDNIK

sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠĆE

o izvanrednom sastanku Europskog vijeća 30. i 31. svibnja 2022., sastanku čelnika i čelnica EU i zapadnog Balkana 23. lipnja 2022., redovnom sastanku Europskog vijeća 23. i 24. lipnja 2022., te sastanku na vrhu država europodručja u uključivom sastavu 24. lipnja 2022.

Temeljem Zakona o suradnji Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima (*Narodne novine, broj 81/2013*), predsjednik Vlade podnosi pisano Izvješće o izvanrednom sastanku Europskog vijeća održanom 30. i 31. svibnja 2022., sastanku čelnika i čelnica EU i zapadnog Balkana održanom 23. lipnja 2022., redovnom sastanku Europskog vijeća održanom 23. i 24. lipnja 2022., te sastanku na vrhu država europodručja u uključivom sastavu održanom 24. lipnja 2022.

U prilogu ovog izvješća su zaključci Europskog vijeća sa sastanka 30. i 31. svibnja 2022. i sastanka 23. i 24. lipnja 2022. te izjava sa sastanka na vrhu država europodručja u uključivom sastavu, 24. lipnja 2022.

Zagreb, 1. rujna 2022.

Izvanredni sastanak Europskog vijeća, 30. i 31. svibnja 2022.

Na poziv predsjednika Europskog vijeća (EV) Charlesa Michela, čelnici Europske unije (EU) okupili su se na izvanrednom sastanku Europskog vijeća, kako bi raspravili sljedeće teme: Ukrajina, obrana, energetika i sigurnost hrane.

Republiku Hrvatsku na sastanku je predstavljao predsjednik Vlade RH Andrej Plenković.

Čelnicima se prvo obratila predsjednica Europskog parlamenta (EP), Roberta Metsola. Naglasak njezina govora bio je na Ukrajini. Prenijela je stajalište EP-a oko zahtjeva Ukrajine za članstvo u EU, ističući da bi kandidatski status Ukrajini prvenstveno donio nadu. Oko sankcija, podržala je šesti paket, te istaknula važnost prekida ovisnosti Unije od ruskih energenata i energetske autonomiju. Ujedno se založila i za sankcije naspram Bjelarusu. Izrazila je veliku zabrinutost zbog učinaka ruske agresije na globalne lance hrane, a što može dovesti do krize velikih razmjera, pa i gladi u svijetu. Rusija to zna i istovremeno puni svoje silose s ukrajinskim žitaricama. Založila se za što hitniji pronalazak puteva za izvoz žitarica iz Ukrajine te povećanje „traka solidarnosti“ kao i istraživanje svih mogućih načina da se to realizira. Posebno je istaknula klimatske ciljeve i značaj investicija u energetiku i zelenu tranziciju, te odmak Unije od nepouzdanih partnera/dobavljača energenata. Govoreći o sigurnosti i obrani kazala je da se radi o egzistencijalnom pitanju, te da je potrebno zajednički graditi alate za obranu, raditi na daljnjem jačanju suradnje u ovom području, interoperabilnosti i udruživanju resursa radi veće učinkovitosti.

Čelnicima se video vezom obratio predsjednik Ukrajine Volodimir Zelenski. On se snažno založio za usvajanje šestog paketa sankcija, kao odgovor na daljnju agresiju Rusije naspram njegove zemlje i pozvao na jedinstvo Unije u tom pogledu. Govorio je o velikim ljudskim i materijalnim žrtvama u Ukrajini, vojnoj situaciji na terenu kao i ucjenama Rusije oko izvoza žitarica, čime namjerno izaziva glad u nekim dijelovima svijeta. Prozvao je Rusiju i radi iznimno visokih cijena energenata. Uputio je poziv za jedinstvo i snažan odgovor Unije, kao i molbu za pružanjem daljnje financijske pomoći Ukrajini. Posebno je pozdravio početak razgovora o obnovi zemlje. Poslao je apel za davanje Ukrajini kandidatskog statusa, za kojega kaže da može poslati jaki signal europskog jedinstva. Posebno se zahvalio državama Zapadnog Balkana za podršku koju daju Ukrajini u dobivanju kandidatskog statusa. Založio se da Vijeće o ovome odluku donese već u lipnju.

Ukrajina

U raspravi o Ukrajini ponovljena je osuda ruske agresije i Rusija pozvana da odmah zaustavi napade na civile i infrastrukturu, te da bezuvjetno povuče svoje trupe i vojnu opremu s teritorija Ukrajine.

Bio je riječi o svim aspektima rata u Ukrajini i sveobuhvatnoj pomoći Unije – humanitarnoj, financijskoj, gospodarskoj, vojnoj, pomoći u vidu primitka izbjeglica, te političkoj podršci, kao i o potrebi suradnje u prikupljanju dokaza i istraživanju ratnih zločina i drugih teških zločina. Čelnici su odlučili nastaviti dalje pružati Ukrajini svaku vrstu pomoći. O ovome je posebno

govorila predsjednica EK, navodeći svu dosadašnju pomoć Unije u vidu financijskih sredstava, kako izravno u proračun, tako i kroz različite mjere i opremu, te kroz niz povlastica u vidu uklanjanja različitih administrativnih barijera u međusobnoj trgovini. Istovremeno je naglasila važnost angažmana cjelokupne međunarodne zajednice u pružanju svih vidova pomoći i potpore Ukrajini, te uključivanje privatnog sektora.

Čelnici su pozvali EK da predstavi inicijative za financijsku podršku izbjeglicama u okviru Višegodišnjeg financijskog okvira; donijeli su odluku o odobrenju nove izvanredne makrofinancijske pomoći te je obećan angažman na obnovi zemlje. Svi su se složili da obnova mora biti povezana s provedbom reformi i anti-korupcijskim mjerama. U kontekstu obnove bilo je riječi o istraživanju mogućeg pravca djelovanja vezano za zamrznutu rusku imovinu, a u okviru međunarodnog prava. Posebno je istaknuta važnost humanitarnih koridora i pristupa Crvenog kriza ratnim zarobljenicima. Pozdravljena je povećana podrška Ukrajini kroz *European Peace Facility*, te suspenzija uvoznih carina na ukrajinski izvoz u EU na godinu dana. Mnogi su čelnici u raspravi isticali utjecaj ruske agresije na Ukrajini susjedne države, ali i države zapadnog Balkana. Posebno je izdvojena osjetljivost Moldove, koja se teško nosi s energetsom i gospodarskom krizom, uz veliki migracijski pritisak iz ratnog područja. Oko Bjelarus, ponovljeno je demokratsko pravo bjeloruskog naroda na slobodne i poštene izbore. Neki su isticali rat informacijama, koji Rusija vodi u cilju izolacije i nanošenja štete EU, te važnost mobilizacije u jačanju narativa koji objašnjava stajališta EU-a. Javnost mora prepoznati što EU čini na zaustavljanju rata i povratku mira, te koliku sveobuhvatnu podršku daje Ukrajini.

Rasprava o Ukrajini nije zaobišla niti temu njezina europskog puta i slijedećih koraka u tom procesu. Nakon što je EK uputila Upitnik svim trima novim državama aplikanticama za članstvo (Ukrajina, Gruzija, Moldova), po primitku njihova odgovora, ona treba izraditi Mišljenje (*Avis*). S obzirom da je taj proces u tijeku, EV će se raspravi o ovom pitanju vratiti u lipnju. Neki čelnici nisu htjeli u ovoj fazi davati ikakve ocjene, jer će njihovo stajalište ovisiti o Mišljenju EK, dok je jedan dio čelnika kazao kako vidi nastavak procesa. Poruke su bile različite - neki su se već sada založili za davanje Ukrajini kandidatskog statusa, dok su neki bili oprezniji. Neki su poslali poruku da očekuju da Mišljenje bude sveobuhvatno i oslovi sve kriterije, kao što je to bio slučaj kod ranijih aplikacija. Neki su čelnici govorili o podršci druge dvije države aplikantice, posebno ističući osjetljivost Moldove, a neki ukazali na potrebu pažljivog pristupa s obzirom na učinak ove odluke naspram država zapadnog Balkana, posebice Bosne i Hercegovine koja još nema status države kandidatkinje. Bilo je riječi i o posebnosti ukrajinskog slučaja, te određenim idejama poput posebnog statusa ili uvjetovanog kandidatskog statusa, što su neki isticali.

Predsjednik Vlade Plenković je podržao europski put Ukrajine, te se založio da Ukrajina dobije kandidatski status, što bi bila simbolička gesta EU-a i još jedan ispravan i moralan izbor u ovoj krizi bez presedana. Ponovio je da Hrvatska podržava europske težnje drugih zemalja, poput Gruzije i Moldove, ali i Kosova i Bosne i Hercegovine. Kazao je da Hrvatska u tom procesu inzistira na ustavnoj i izbornoj reformi u BiH kako bi sva tri konstitutivna naroda, osobito Hrvati kao najmalobrojniji, bila jednakopravna.

U raspravi o sankcijama prevladala je ocjena da imaju učinka na rusko gospodarstvo i da su potrebne u daljnjem djelovanju, kako bi se gospodarski Rusija što više izolirala. Sankcije su ocjenjene kao najjače oružje Unije u ovom ratu. Mnogi su naglasili da je kroz mjere šestog kruga sankcija važno osigurati jednake uvjete na unutarnjem tržištu Unije (*level playing field*). Istovremeno je prepoznato da je situacija različita u različitim državama članicama, što su čelnici uzeli u obzir kod donošenja odluka. Unatoč svim izazovima, jasno je bila izražena njihova volja za postizanjem dogovora te je u konačnici potvrđeno jedinstvo i solidarnost država članica i postignut dogovor o ovom paketu. On obuhvaća sankcije vezane za naftu – uz određena izuzeća, tri velike ruske banke i daljnje proširenje liste sankcioniranih osoba.

Prepoznata je posebnost država bez pristupa moru, a što je vidljivo u činjenici da je omogućeno privremeno izuzeće za naftu iz Rusije koja se isporučuje naftovodima. Dogovoreno je da se EV što prije moguće vrati pitanju privremenih izuzeća. Istovremeno je dogovoreno da u slučaju iznenadnih prekida nabavki tim putem mogu biti uvedene hitne mjere kako bi se osigurala sigurnost opskrbe. Te mjere bi podrazumijevale, u takvoj izvanrednoj situaciji, dopremu nafte u lukama, uz napomenu da tranzitne naknade koje naplaćuju države članice za korištenje naftovoda mogu doprinijeti ostvarenju jednakih uvjeta na unutarnjem tržištu EU-a. Ovu mjeru može iskoristiti RH i učvrstiti svoje mjesto na europskoj energetske karti, te postati svojevrsno čvorište za cijelu srednju Europu.

U ovoj su raspravi čelnici isticali važnost zadržavanja jedinstva Unije, a koje je ocjenjeno kao najučinkovitiji alat u daljnjem nošenju s ovom krizom.

Predsjednik Vlade Plenković je u svojoj intervenciji ukazao na važnost diverzifikacije puteva dopreme energenata te solidarnosti. Pojasnio je strateški položaj LNG terminala na Krku, ali i Jadranskog naftovoda. To bi moglo pomoći državama bez pristupa moru, jer za njih predstavlja najbolji odgovor za osiguranje sigurnosti dobave. Na ovaj se prijedlog u svojoj intervenciji nadovezala i predsjednica EK koja ga je okarakterizirala kao moguće rješenje za normalnu opskrbu država srednje Europe. Strateškom odlukom Vlade RH da se krene s dodatnim ulaganjima u LNG terminal i podizanjem kapaciteta s 2,9 na 6,1 milijardi kubičnih metara plina Hrvatska postaje energetske čvorište za sigurnost opskrbe plinom i za zemlje u okruženju. Za tu investiciju Hrvatskoj su na raspolaganju sredstva iz programa „*RePower EU*“ te iz preostalih 3,6 milijarde eura koje je Vlada osigurala kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti.

Sigurnost hrane

U raspravi je istaknuto da ruska agresija na Ukrajinu ima izravnog utjecaja na sigurnost hrane u svijetu. Osuđeno je uništavanje i otimanje poljoprivredne proizvodnje Ukrajine od strane Rusije, te pozvana Rusija da zaustavi napade na transportnu infrastrukturu Ukrajine i prekine blokadu ukrajinskih luka na Crnom moru i dozvoli izvoz hrane. Ukazano je na opasnost da za moguću glad u nekim dijelovima svijeta, poput Afrike, bude optužena EU. EU mora pokazati solidarnost s onim državama koje su pred krizom hrane i energetske krizom i ne dozvoliti da se to desi, te se boriti protiv dezinformacija, posebice u Africi. Naglašeno je da se ne smije dozvoliti Rusiji da podijeli svijet, što je upravo njezin cilj. Razmotrene su i opcije izvoza žitarica iz Ukrajine, a najboljim se ocjenjuje prijevoz pomorskim lukama. Tu postoji problem mina i

strah ako Ukrajina otvori te putove da će ih Rusija iskoristiti za druge svrhe. U razmatranju opcija mogućeg izvoza žitarica aktivan je glavni tajnik UN-a. Za razgovor o ovoj temi ruski predsjednik Putin zadužio je ministra Lavrova, ali do sada nije bilo napretka. Naglašena je iznimna važnost ovog pitanja jer – ako EU izgubi bitku oko hrane - niti jedna afrička zemlja neće biti uz nju. U raspravi su se čula i upozorenja oko krijumčarenja žitarica, a što se mora odmah zaustaviti. Države članice su pozvane da ubrzaju rad na „linijama solidarnosti“ kako je predložila EK, a radi olakšavanja izvoza hrane iz Ukrajine različitim kopnenim i morskim putovima.

U raspravu se uključio predsjednik Senegala Macky Sall, predsjedavajući Afričke unije, koji je govorio o afričkoj ovisnosti o uvezenim žitaricama i gnojivu, te kazao da razgovaraju s Rusijom, uz pomoć UN-a, da dozvoli izvoz iz Ukrajine. Pozdravio je FARM inicijativu (*Food and Agriculture Resilience Mission*), koju je inicirala Francuska u ulozi predsjedavajuće Vijećem EU-a, a koja okuplja različite aktere u cilju sprečavanja katastrofalnih učinaka rata u Ukrajini na cijene, proizvodnju pristup i opskrbu žitaricama, posebno u najranjivijim državama. Založio se za smanjenje ovisnosti o uvozu hrane afričkog kontinenta i istaknuo potrebu investicija u mehanizaciju, opremu i kapacitete skladištenja za poljoprivredu proizvodnju.

Energetika

Čelnicima je EK predstavila komunikaciju „*REPowerEU*“, prema kojoj bi EU postala neovisna o ruskim fosilnim gorivima prije 2030. godine, dok bi se udio ruskog plina na tržištu EU-a mogao smanjiti za dvije trećine do kraja godine. Taj plan sadrži niz aktivnosti vezano za energetske uštede, diverzifikaciju izvora energije, zamjenu fosilnih goriva i ubrzanje tranzicije na čistu energiju.

U raspravi su mnogi čelnici isticali važnost faznog prekida ovisnosti EU-a od ruskih energenata, te svih mjera iz komunikacije „*REPowerEU*“. Otvoreno je pitanje energetske tranzicije, gdje je postojalo jasno razumijevanje da je riječ o velikom i skupom poduhvatu. Ocijenjeno je da je rat u Ukrajini ubrzao proces prelaska na čistu energiju, te da će biti izazovno osigurati zelenu tranziciju bez ruskih energenata, posebice plina. U okviru ove rasprave spomenuto je i pitanje rasta i konkurentnosti u koje je potrebno usmjeriti zelenu tranziciju, a neki čelnici su isticali i poveznicu s klimatskim ciljevima i paketom „*Fit for 55*“.

Bilo je riječi i o drugim mjerama iz Komunikacije, poput zajedničke kupnje plina te uspostave platforme za zajedničku kupnju, važnosti ukapljenog plina i vodika, važnosti alternativnih puteva opskrbe i ubrzanja uvođenja plinova iz obnovljivih izvora u proizvodnju toplinske i električne energije. Sve je to ulog u povećanje energetske neovisnosti EU-a, a što je ključni element jačanja njezine otpornosti i ostvarenja strateške autonomije. Mnogi su istaknuli važnost poboljšanja interkonektora i diverzifikacije dobavnih pravaca, uz referencu na Komunikaciju o vanjskom energetskom djelovanju, a koja ima za cilj usmjeriti vanjsku energetske politiku prema postizanju ciljeva Europskog zelenog plana, uz ključan naglasak na proširenju trgovine prema novim partnerima (Japan, Koreja, Egipat, Izrael, Saudijska Arabija, Angola).

Vezano za dizajn energetskeg tržišta, neki su istaknuli kako će se ono morati prilagoditi, posebno u odnosu na visoke cijene energije, kao i usmjeriti više na obnovljive izvore. Istaknuto je da će diversifikacija neizbježno dovesti do povećanja cijena. Glede obnovljivih izvora energije, rečeno je kako će ih trebati oko 20 puta više nego danas, a što zahtijeva velike investicije. Dodatni napor biti će potrebniji kako bi se osiguralo brže izdavanje dozvola za projekte u sklopu zelene tranzicije. Više je čelnika istaknulo važnost dobrovoljnosti sudjelovanja u zajedničkoj nabavi. Neki su spomenuli pitanje plaćanja ruskog plina u rubljima i pozvali na više koordinirano djelovanje i jasnije instrukcije EK oko toga.

EV je pozvalo na daljnju diverzifikaciju izvora i ruta dopreme energenata te osiguranje dovoljne nabavke energenata ističući važnost EU platforme za nabavku energenata, a koja je otvorena i državama Zapadnog Balkana i za tri države Istočnog partnerstva. Pozvalo je EK da istraži načine, zajedno s međunarodnim partnerima, za obuzdavanje rastućih cijena energenata, te Vijeće da dalje radi na strategiji vanjskog angažmana oko dopreme energenata. Istaknuo je važnost obnovljivih izvora energije, jačanje energetske učinkovitosti i poboljšanje interkonektora za dopremu plina, kao i električne mreže, investiranje i završavanje infrastrukturnih projekata, uključivo LNG-a. Zaključeno je da je potrebno ojačati otpornost plinskog tržišta Unije, te ubrzati punjenje spremišta plina prije zime.

Predsjednik Vlade Plenković je pozdravio Komunikaciju „*REPowerEU*“, te naglasio da rat u Ukrajini ubrzava energetske tranzicije prema obnovljivim izvorima energije. Tražio je da se u zaključcima EV-a izričito spomene LNG, u čemu je uspio, te pojasnio mogućnost povećanja kapaciteta terminala na Krku, a za što su potrebna ulaganja. Ukupna vrijednost investicije iznosi 180 milijuna eura, od čega se 25 milijuna eura uložiti u samo proširenje kapaciteta LNG-a, a 155 milijuna eura u proširenje plinovodne mreže. Hrvatska će u realizaciji pokušati maksimalno koristiti sredstva EU te mjere iz programa RePower EU. Na ovo bi se trebalo gledati kao na ulaganje u kritičnu infrastrukturu, jednako kao i prenamjena plinovoda za dopremu vodika, u faznom prelasku na obnovljive izvore. PVRH se založio da financiranje u ovako važne projekte bude brzo i učinkovito, pri čemu bi sve države članice trebale dostaviti svoje planove EK što prije.

Obrana

U svojoj intervenciji predsjednica EK je dala prikaz povećanja investicija u obranu, i to od razdoblja aneksije Krima i borbe protiv Da'isha, međutim istovremeno je ocijenila da to nije dovoljno. To je potkrijepila podacima da povećanje ulaganja u EU iznosi 20% dok u SAD-u ono iznosi 30%, a u Rusiji 300% i Kini 600%. Govorila je o sposobnostima, pri čemu je konstatala veliku fragmentaciju unutar EU-a, a koja sprječava interoperabilnost. Dala je primjer 44 različita helikoptera u EU. EK predlaže zajedno raditi na nabavci, pri čemu je nabavka sada 60% s područja izvan EU-a, što također treba promijeniti. EU treba što prije poduzeti investicije u industrijsku bazu, vojna istraživanja, te vlastitu tehnologiju.

Visoki predstavnik govorio je na sličnoj liniji, ističući da postoji više paralelnih kapaciteta, što povećava troškove, te upozorio na daljnju potrebu većeg ulaganja u obranu. Založio se za

zajedničku nabavku te jačanje kapaciteta. Neki su čelnici u raspravi naglasili da je važno da zajednička nabava bude dobrovoljna.

Čelnici su u raspravi informirali o jačanju vlastitih ulaganja u obranu, a mnogi su govorili o važnosti koordinacije i rada s NATO, koji ostaje temelj kolektivne obrane. Naglašena je i važnost suradnje s SAD. Mnogi su istaknuli važnost podizanja razine interoperabilnosti i sinergije djelovanja. Neki su snažan naglasak stavili na potrebu jačanja autonomnih sposobnosti Unije i smanjenje o uvoznim tehnologijama. Tu je istaknuta važnost jačanja kompetitivnosti obrambenog tržišta EU-a, što zahtijeva dodatne analize i promišljanja.

Bilo je riječi o Strateškom kompasu, koji pruža smjernice za daljnji rad na sigurnosno-obrambenim inicijativama EU-a. EV je potvrdio važnost provedbe Strateškog kompasa, te poručio da će ojačati partnerstva, povećati otpornost te sigurnosne i obrambene kapacitete Unije. Kao ključni za cjelokupnu sigurnost istaknuti su Transatlantski odnosi te suradnja EU-a i NATO-a. Ponovno je potvrđena namjera jačanja potpore globalnom poretku utemeljenom na pravilima, u čijem su središtu Ujedinjeni narodi. Konstatirane su velike promjene u strateškom okružju EU zbog čega jača potreba za snažnijom i sposobnijom EU u području sigurnosti i obrane. Spomenuta je i komunikaciji EK koja sadrži analizu nedostataka ulaganja u obranu, koju mnoge države članice tek trebaju detaljno sagledati. DK je informirala referendumu o izuzeću na području obrane, a koji se održao dan nakon sastanka EV-a.

Predsjednik Vlade Plenković ocijenio je dobrim usklađenost napora oko investicija i ulaganja u obranu, pri čemu je potrebno uskladiti nacionalne izvore financiranja i EU programe. Istaknuo je ulogu malih i srednjih poduzeća, posebice za manje države članice, te osiguranje jednakih uvjeta na zajedničkom tržištu. Informirao je da je Hrvatska prešla granicu od 2% ulaganja u obranu, te da je ove godine vojni proračun veći nego ranijih godina. Pozdravio je udruživanje resursa radi jačanja učinkovitosti.

Razno - BiH

Pod točkom „Razno“, predsjednik EV-a C. Michel je prenio čelnicima dojmove nakon posjeta državama zapadnog Balkana, oko čega je bio u kontaktu s RH. Planira održavanje sastanka s političkim čelnicima BiH u Bruxellesu. Predsjednik Vlade Plenković je pozdravio spremnost predsjednika EV-a na angažman te se referirao na izbornu i ustavnu reformu koje su neophodne prije održavanja izbora u BiH. Prenio je žaljenje da do reforme nije došlo dogovorom političkih stranaka, zbog čega postoji rizik da će Hrvati u BiH ponovno biti spriječeni da sami izaberu svoje predstavnike. To je i međunarodni problem. Ranijih mjeseci nije bio potpuno jasan mandat svih međunarodnih posrednika uključenih u razgovore (EEAS i SAD), a ni razina nije bila dovoljno visoka, dok uključivanje predsjednika EV-a mijenja dinamiku. RH ne traži ništa novo u BiH, već ono što su konstitutivni narodi dogovorili 1995. godine u Daytonu.

Sastanak čelnika i čelnica EU i zapadnog Balkana, 23. lipnja 2022.

23. lipnja 2022. ujutro, uoči sastanka Europskog vijeća, održan je sastanak čelnika i čelnica EU-a i zapadnog Balkana. Republiku Hrvatsku na sastanku je predstavljao predsjednik Vlade RH Andrej Plenković.

Tijekom sastanka čelnici i čelnice raspravljali su o napretku u integraciji regije u EU, mogućnostima ubrzanja procesa proširenja EU-a, posljedicama ruske agresije protiv Ukrajine na europski kontinent te s time povezanim geostrateškim pitanjima. Također su razmijenjena mišljenja o izravnim posljedicama ruske agresije na Ukrajinu u samoj regiji te je razmotren napredak u vezi s ključnim ulaganjima u okviru Gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan. Sastanak je ujedno bio prilika za poruku o usklađivanju s vrijednostima EU-a i njegovom zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom.

Rasprava o mogućnosti ubrzanja procesa proširenja EU-a odnosila se na zapadni Balkan, s naglaskom na očekivane pomake prema EU za Sjevernu Makedoniju, Albaniju, Bosnu i Hercegovinu te Kosovo.

Predsjednik Vlade Plenković je govorio o razvoju politike proširenja od Zagrebačkog sastanka na vrhu 2000. godine preko sastanka na vrhu u Solunu 2003., velike pauze od 15 godina do sastanka u Sofiji 2018. pa sve do ponovnog zamaha pokrenutog 2020. na Zagrebačkom sastanku na vrhu (održanog u formatu video-konferencije) tijekom HR PRES, koji je nastavljen na sastanku na vrhu u Brdu 2021. godine tijekom SI PRES. Založio se za daljnje jačanje i ubrzanje politike proširenja EU u novim geopolitičkim okolnostima, a posebice za što žurnije otvaranje pregovora sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom koje predugo čekaju, viznu liberalizaciju za Kosovo, a naročito za status kandidatkinje za BiH, uz nastavak provedbe svih potrebnih reformi u svim zemljama zB. Pozdravio je nastavak snažnog zalaganja FR PRES i pEV Michela u 2022. za zB, što je pokazano i ovim sastankom s čelnicima zB te recentnim posjetima regiji pEV Michela. Pojačani i redovni dijalog sa zemljama regije, kao i daljnji vidljivi napredak u procesu proširenja, je sada ključan (usporedio je koliko godina zemlje zB čekaju na pomake u svom statusu); inače previše prostora ostavljamo drugim igračima u regiji. Posebice je važno poslati snažne poruke potpore ovoj regiji sada kada na stolu imamo zahtjeve triju novih država (Ukrajina Moldova, Gruzija).

Sastanak Europskog vijeća, 23. i 24. lipnja 2022.

Na poziv predsjednika Europskog vijeća (EV) Charlesa Michela, čelnici Europske unije okupili su se na redovnom sastanku Europskog vijeća, kako bi raspravili sljedeće teme: šira Europa, Ukrajina, zahtjevi Ukrajine, Moldove i Gruzije za članstvo u EU, zapadni Balkan, gospodarska pitanja, Konferencija o budućnosti Europe, vanjski odnosi (Istočno Sredozemlje; Bjelarus).

Republiku Hrvatsku na sastanku je predstavljao predsjednik Vlade RH Andrej Plenković.

Sastanak Europskog vijeća bio je obilježen temom proširenja EU-a, ponajprije u kontekstu zahtjeva za članstvo Ukrajine (UA), Moldove (MD) i Gruzije (GE), ali i perspektive članstva zapadnog Balkana u EU-u. U kontekstu nastavka ruske agresije na Ukrajinu, ponovno su oslovljene teme solidarnosti s Ukrajinom, sankcije prema Rusiji te rastući globalni izazov sigurnosti opskrbe hranom. Čelnici su održali stratešku raspravu o „široj Europi“, odnosno o prijedlozima osnivanja tzv. europske političke zajednice. Razmotrili su gospodarsku situaciju u Europi i preporuke za pojedine zemlje u okviru europskog semestra 2022. te primili na znanje prijedloge navedene u završnom izvješću Konferencije o budućnosti Europe. U okviru vanjskih odnosa, oslovljena je situacija u istočnom Sredozemlju slijedom najnovijih turskih provokacija te je odaslana poruka podrške građanima Bjelorusa za održavanje novih, slobodnih i poštenih izbora.

Sastanak Europskog vijeća započeo je uobičajenim obraćanjem predsjednice Europskog parlamenta. Predsjednica EP (pEP) Roberta Metsola osvrnula se na teške protekle mjeseci u svjetlu ruske agresije i njezinih posljedica. Snažno je podržala davanje kandidatskog statusa Ukrajini i Moldovi te jasne europske perspektive Gruziji. Upozorila je na opasnost od pojave zamora građana uslijed ekonomskih posljedica rata u Ukrajini te podcrtala važnost suzbijanja netočnog ruskog narativa o poveznici između sankcija EU i negativnih ekonomskih učinaka (inflacija, rast cijena energenata, itd.). PEP Metsola je također upozorila da se u sadašnjoj situaciji ne smije zanemariti ispunjavanje ciljeva zelene tranzicije i borbe protiv klimatskih promjena. Pozvala je da kratkoročne mjere (nužne radi trenutne situacije) ne postanu novo normalno u tom kontekstu. U svjetlu rastuće inflacije i ekonomskih turbulencija, Metsola je pozvala na hrabriji pristup proračunu EU i razmatranje funkcioniranja Višegodišnjeg financijskog okvira. Vezano uz pomoć Ukrajini, Metsola smatra da treba ubrzati dostavu vojne, humanitarne i financijske pomoći. Ujedno treba nastaviti raspravu o sankcijama – započeti razgovor o novom krugu, zatvoriti moguće pravne rupe u postojećima te ih po potrebi proširiti. Na temu sigurnosti opskrbe hranom, Metsola poziva na borbu protiv ruske propagande koja za krizu s hranom pokušava okriviti Ukrajinu ili sankcije EU. Pohvalila je napore EK i država članica vezano uz koridore solidarnosti, s porukom za jačanje doprinosa u oslovljavanju logističkih uskih grla i mogućim posljedicama za južno susjedstvo EU-a, pogotovo kada se radi o vrlo vjerojatnim rastućim migrantskim tokovima. U kontekstu budućnosti Europe, Metsola smatra da trebamo biti ambiciozni te poboljšati sposobnost EU da djeluje u ključno važnim područjima poput zdravstva, energetike, obrane i temeljnih vrijednosti. Podcrtala je spremnost Europskog parlamenta da djeluje, uključujući i kroz ono što je nazvala „prirodnim sljedećim korakom“ – održavanjem konvencije (o mogućim izmjenama temeljnih ugovora).

Tijekom razmjene mišljenja s pEP Metsolom, čelnici su istaknuli pitanja teške ekonomske situacije u Europi, energetske krize, proruskog narativa koji preuzima medijski prostor (pogotovo u Africi), zapadnog Balkana i procesa proširenja, pogotovo u svjetlu neostvarenog pomaka oko početka pregovora s Albanijom i Sjevernom Makedonijom, a za koja smatraju da bi EP mogao više doprinijeti.

Predsjednik Vlade Plenković zahvalio je pEP Metsoli na izlaganju, podršci Ukrajini, Moldovi i Gruziji, te europskom putu država jugoistočne Europe. Također je zahvalio na pozivu za

sudjelovanje na plenarnoj sjednici Europskoga parlamenta tijekom koje se 22. lipnja obratio zastupnicima, u sklopu rasprave na temu „Ovo je Europa“. PVRH Plenković je na plenarnoj sjednici EP sudjelovao treći put u proteklih šest godina, izrazivši zadovoljstvo što to može ponovo učiniti, kao prijatelj i bivši kolega koji je u EP bio između 2013.-2016. Ovoga je puta govorio o stubokom promijenjenoj globalnoj situaciji i ključnim izazovima koje ona donosi – agresiji Rusije na Ukrajinu i svim posljedicama toga rata (političkim, sigurnosnim, humanitarnim, ekonomskim); izazovnoj gospodarskoj situaciji s kojom su suočene sve europske zemlje – uključujući energetska krizu i inflaciju koje utječu na ekonomsku dobrobit naših građana; strateškim ciljevima i prioritetima RH – uključujući ulazak u eurozonu i schengensko područje; te o bliskom europskom i hrvatskom susjedstvu - regiji zapadnog Balkana, s naglaskom na Bosnu i Hercegovinu.

Šira Europa

Članovi Europskog vijeća održali su stratešku raspravu o „široj Europi” u vezi s odnosima EU-a s partnerima u Europi. U tom su kontekstu čelnici raspravljali i o prijedlogu za pokretanje europske političke zajednice (*European Political Community*). Rasprava je vođena nastavno na non-paper francuskog predsjedanja Vijećem EU o europskoj političkoj zajednici, ideji koju je predsjednik Macron prvi puta spomenuo u svom govoru u Strasbourgu 9. svibnja 2022., u sklopu završne svečanosti Konferencije o budućnosti Europe.

Razmjena mišljenja bila je strukturirana oko 3 postavljena pitanja – što, kako i tko? Cilj je bio održati početnu raspravu čelnika te identificirati eventualne osjetljivosti država članica oko postavljenih pitanja.

Francuska je predstavila ideju za stvaranje nove strukture za politički dijalog i suradnju na europskom kontinentu, uz naglasak da nije namjera stvoriti zamjenu za proširenje EU-a. Francuski predsjednik Macron pojasnio je kako bi zajednica trebala obuhvatiti države na europskom kontinentu te da je cilj stvoriti forum u sklopu kojega bi sudionici raspravljali na jednakoj osnovi, razmjenjujući mišljenja o mnogim temama od zajedničkog interesa, poput energetike, zdravlja, migracija, prometa, itd. Namjera je započeti s neformalnim sastancima, sastajući se dva puta godišnje, a zatim razmisliti da li i kako proširiti funkcioniranje ovog foruma.

Čelnici su razmotrili novu inicijativu kao dobru i zanimljivu ideju. Većina čelnika je naglasila korist i važnost razmjene mišljenja s europskim partnerima na jednakoj osnovi. Okupljanje partnera na europskom kontinentu oko zajedničkih interesa je korisno, a složili su se i kako ovaj koncept nikako ne smije biti zamjena za proces proširenja EU-a. Istaknuto je da su države zapadnog Balkana također zainteresirane za ideju pokretanja ovakvog novog foruma, što je bilo vidljivo i tijekom jutarnjeg sastanka sa čelnicima zB. Također je kao važno istaknuto da nova struktura ne smije biti konkurencija postojećima te kako ne smije biti preklapanja sa, na primjer, organizacijama poput Sjevernoatlantskog saveza, Vijeća Europe, OECD-a, OESS-a. Većina čelnika slaže se da u ovoj fazi treba biti riječi o čim jednostavnijoj strukturi, koja bi se sastajala dva puta godišnje, uz naglasak na jednakost sudionika. Cilj je „šire Europe” zemljama u Europi s kojima EU ima bliske odnose ponuditi platformu za političku koordinaciju. To će pomoći u

poticanju suradnje i rješavanju pitanja od zajedničkog interesa radi jačanja sigurnosti, stabilnosti i blagostanja u Europi.

Dogovoreno je da se prvi sastanak ove inicijative održi tijekom predsjedanja Češke Vijećem EU-a (u drugoj polovici ove godine), u okviru neformalnog sastanka na vrhu koji će se održati u Pragu. Europsko vijeće zadužilo je predsjednika EV-a C. Michela i predsjedništvo Vijećem EU-a da razrade detalje i započnu s pripremama.

Predsjednik VRH Plenković je istaknuo da je promjena geopolitičkog krajolika neminovno dovela do potrebe šireg promišljanja europske arhitekture, a Hrvatska je mišljenja da moramo više ulagati u jačanje same Unije kako bi ona bila otpornija i sposobnija odgovoriti na sadašnje i buduće izazove. Zahvalio je Francuskoj na prijedlogu, dodavši da u svakoj raspravi o mogućim novim strukturama treba poći od analize njihove dodane vrijednosti i izbjegavati dupliciranje postojećih mehanizama. Hrvatska pri tome smatra da ovakve inicijative ne smiju biti supstitut za proces proširenja EU.

Ukrajina

Čelnici su raspravljali o svim aspektima ruske agresije protiv Ukrajine i rata u Ukrajini. Europsko vijeće ponovno je istaknulo da čvrsto stoji uz Ukrajinu i da će EU nastaviti pružati snažnu potporu sveukupnoj gospodarskoj, vojnoj, socijalnoj i financijskoj otpornosti Ukrajine, među ostalim u obliku humanitarne pomoći.

Čelnici su snažno osudili ruske napade na civile i civilnu infrastrukturu te pozvali Rusiju da odmah i bezuvjetno povuče sve svoje postrojbe i vojnu opremu s cijelog državnog područja Ukrajine u njezinim međunarodno priznatim granicama. Naglasili su da se međunarodno humanitarno pravo mora poštovati, kao i da će svi odgovorni za ratne zločine i druga najteža kaznena djela snositi posljedice u skladu s međunarodnim pravom.

Europsko vijeće naznačilo je da će se nastaviti rad na sankcijama, među ostalim kako bi se ojačala njihova provedba i spriječilo njihovo zaobilazanje. EU će se po pitanju nastavka rada na sankcijama koordinirati i sa skupinom G7 (ista je o toj temi raspravljana na svom sastanku od 26-28. lipnja u organizaciji zemlje predsjedateljice, Njemačke). Europsko vijeće pozvalo je sve zemlje da se usklade sa sankcijama EU-a, a osobito države kandidatkinje. Tijekom radne večere dogovoren je *roll-over* sankcija prema Rusiji (ekonomske sankcije usvojene slijedom EU reakcije na nelegalnu aneksiju Krima 2014.), na redovnih 6 mjeseci.

Europsko vijeće potvrdilo je da Europska unija ostaje čvrsto predana pružanju dodatne vojne potpore Ukrajini, kako bi toj zemlji pomogla da ostvari pravo na samoobranu te obrani svoju teritorijalnu cjelovitost i suverenitet. EV je također najavilo da će Europska komisija uskoro predstaviti prijedlog da se Ukrajini odobri nova izvanredna makrofinancijska pomoć u iznosu do 9 milijardi EUR.

Europsko vijeće jasno je ponovilo da je za globalnu krizu povezanu sa sigurnošću opskrbe hranom odgovorna Rusija, koja se hranom služi kao oružjem u ratu protiv Ukrajine, a ne

sankcije EU-a protiv Rusije (koje dopuštaju slobodan protok poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te isporuku humanitarne pomoći). Ponovljen je poziv Rusiji da prestane ciljati poljoprivredne objekte i oduzimati žitarice te da okonča blokadu Crnog mora, posebno luke Odese, kako bi se omogućili izvoz žitarica i aktivnosti komercijalnog broskog prijevoza. Europsko vijeće nastavlja snažno podupirati napore povezane s koridorima solidarnosti za olakšavanje izvoza hrane iz Ukrajine različitim kopnenim rutama i preko luka u EU-u.

Pitanje obnove Ukrajine također ostaje visoko na agendi EU-a, stoga su čelnici pozvali EK da ubrzo predstavi svoje prijedloge o potpori EU-a u tom smislu, uz savjetovanje s međunarodnim partnerima, organizacijama i stručnjacima.

Predsjednik Vlade Plenković je pozdravio nastavak pružanja svekolike pomoći Ukrajini, kako bismo joj pomogli da se odupre ruskim napadima, ali i da čim uspješnije rješava sve posljedice. Hrvatska je spremna pružiti svoje iskustvo o post-konfliktnom oporavku i rehabilitaciji, uključujući razminiranje, mirnu reintegraciju okupiranih područja i skrb za veterane. PVRH Plenković je ponovio uvjerenje da jedinstvo EU i koordinacija bez presedana ostaju naše najveće bogatstvo u vremenu koje dolazi te bismo trebali učiniti sve što možemo kako bismo ga sačuvali. Naši građani pokazali su zadivljujuću razinu solidarnosti i potpore Ukrajini, posebno u svjetlu višestrukih izazova, uključujući krizu troškova života i rastuću inflaciju. U tom smislu, put naprijed je čim brže postizanje otpornosti i diverzifikacije opskrbe energentima, uz dodatnu pomoć zemljama koje prihvaćaju izbjeglice i nova partnerstva u lancima opskrbe, posebno u pogledu ključnih sirovina za naša gospodarstva. Uključivanje zemalja partnera u EU planove energetske diverzifikacije također nudi vidljive ekonomske koristi za obje strane. Posebno pozdravljamo planove za razvoj partnerstva za LNG i vodik, gdje Hrvatska može značajno doprinijeti svojim LNG terminalom na Krku. Dodatne globalne posljedice rata u Ukrajini su iznimno zabrinjavajuće, poput krize opskrbe hranom, koja u nekim regijama (posebno Africi i MENA regiji) prijeti katastrofalnim razmjerima. U tom je smislu nastavak djelovanja na osiguravanju alternativnih ruta za dopremanje ukrajinskih žitarica jasna potvrda naše opredijeljenosti da pomognemo partnerima.

Zahtjevi Ukrajine, Republike Moldove i Gruzije za članstvo u EU

Ovom je temom započeo sastanak EV. EK je predstavila glavne elemente objavljenih mišljenja¹ o zahtjevima za članstvo koje su podnijele Ukrajina, Moldova i Gruzija, a koja se temelje na ocjeni EK u pogledu tri skupa kriterija za pristupanje – političkim kriterijima, gospodarskim kriterijima i ocjeni sposobnosti ovih zemalja da preuzmu obveze koje proizlaze iz članstva u EU-u.

Slijedom navedenog, EK je preporučila Europskom vijeću davanje europske perspektive svim trima zemljama, odnosno pruži mogućnost da postanu članice EU-a. Za Ukrajinu i Moldovu EK je predložila istovremeno dodjeljivanje statusa zemalja kandidatkinja, uz razumijevanje da ove zemlje moraju poduzeti određeni broj identificiranih koraka u nizu područja. EK je

¹ Mišljenja Europske komisije objavljena su 17. lipnja.

preporučila da se Gruziji dodijeli status kandidatkinje, ali nakon razmatranja niza prioriteta koje je potrebno (prethodno) ispuniti.

EV je prepoznalo i potvrdilo europsku perspektivu Ukrajine, Moldove i Gruzije te je ponovno istaknulo da je budućnost tih zemalja i njihovih građana u EU-u. Slijedeći preporuke EK, čelnici su Ukrajini i Moldovi odobrili status zemalja kandidatkinja. U tom su kontekstu pozvali EK da, u okviru svojeg redovnog godišnjeg izvještavanja kroz paket za proširenje (prva se izvješća o napretku očekuju u paketu za 2023.), izvijesti Vijeće o ispunjavanju uvjeta navedenih u mišljenjima Komisije o zahtjevima za članstvo. Vijeće će odlučiti o daljnjim koracima nakon što se u potpunosti ispune svi navedeni uvjeti. Čelnici su se složili kako je rat u Ukrajini promijenio način rada te je dodjela kandidatskog statusa pravovremeni signal za Ukrajinu i Moldovu. Europsko vijeće također je spremno Gruziji dodijeliti status zemlje kandidatkinje, nakon što se uvažavaju prioriteti navedeni u mišljenju EK o zahtjevu Gruzije za članstvo. U raspravi je naglašeno kako će napredak svake zemlje ovisiti o vlastitim postignućima u ispunjavanju kopenhagenskih kriterija, uzimajući u obzir i sposobnosti EU-a da prihvati i integrira nove članice.

Rasprava je bila isprepletana i očekivanjima za zemlje zapadnog Balkana. Više je čelnika, uključujući Hrvatsku, naglasilo kako EU zemljama u regiji ne smije zatvarati vrata, jer time ostavljamo previše prostora za utjecaj Kine, Rusije i drugih.

Iste je večeri pEV Michel putem videokonferencije izvijestio predsjednika Ukrajine Zelenskog o odluci o dodjeli statusa zemlje kandidatkinje Ukrajini. Predsjednik Zelenski je s oduševljenjem primio vijesti, osvrćući se na komplicirani proces kroz koji je Ukrajina prošla u protekla 3 mjeseca. S obzirom na pozitivnu odluku EU-a, u svom je obraćanju članovima EV-a sa zadovoljstvom konstatirao kako Europa nije razjedinjena. Zahvalio je na podršci svakom čelniku ponaosob, kao i pEP Metsoli i cijelom Europskom parlamentu. Posebno je zahvalio pEK von der Leyen i pEV Michelu na njihovom vodstvu i potpori. Zaključio je svoje obraćanje pozivom na daljnju pomoć u obrani Ukrajine.

Čelnicima su se putem video-veze obratile predsjednica Moldove Maia Sandu i predsjednica Gruzije Salome Zourabichvili. Sandu je zahvalila čelnicima DČ EU-a te EU institucija na dobrim vijestima. Istaknula je kako Moldova i njeni građani žele biti dio slobodnog svijeta, dio EU-a, dijeliti njegove vrijednosti demokracije i slobode. Zahvalila se na iskazanoj podršci koja će ohrabriti građane Moldove da nastave s provedbom značajnih reformi. Zourabichvili je prenijela kako u zemlji postoji određena razina razočaranja jer Gruziji nije dodijeljen status države kandidatkinje, no ovo je bitan napredak, jer je Gruzija dugo čekala dobiti europsku perspektivu. Svjesna je izazova koje predstavlja reformska agenda u ispunjavanju kriterija za dodjeljivanje statusa kandidatkinje, no Gruzija i njezini građani spremni su prihvatiti ovaj izazov.

Predsjednik VRH Plenković je pozdravio potvrdu europske perspektive za tri države i davanje kandidatskog statusa Ukrajini i Moldovi, radi se o povijesno važnom koraku. Hrvatska je oduvijek bila pobornik europskih aspiracija i perspektive, prvenstveno zemalja jugoistočne Europe, ali i zemalja Istočnog partnerstva. Imamo iskustvo iz prve ruke o važnosti i transformativnoj prirodi i snazi procesa europskih integracija. Naročito podupiremo

kandidatski status Ukrajine, uzevši u obzir posebne okolnosti. Ovo je važna politička poruka i simbolična gesta EU-a, radi se o ispravnoj i moralnoj stvari koju treba učiniti. Kao posljednja država članica koja je pristupila EU, Hrvatska je spremna nastaviti dijeliti svoje iskustvo i stručnost sa sve tri zemlje.

Istovremeno, moramo (EU) biti pažljivi da ne zaboravimo na zemlje koje su već u različitim fazama pristupanja, radi se o nama najbližem susjedstvu i izuzetno važnoj regiji jugoistočne Europe. U Europi se događaju tektonske promjene i ne smijemo ostati statični vezano uz ove zemlje. U regiji postoji visoka razina frustracije činjenicom da proces ide izuzetno sporo, a svakom prolazećom godinom bez većeg napretka dolazi do dodatne štete percepciji EU-a u ovim državama.

Glede BIH, pVRH Plenković je podsjetio da je RH pomogla BIH pri predaji zahtjeva za članstvo 2016. godine, prije šest i pol godina. Hrvatska već duže vrijeme zagovara davanje statusa kandidata Bosni i Hercegovini, a pVRH se i na ovom sastanku EV-a založio da se BIH taj status i dodijeli, uz nužnost provedbe ustavne i izborne reforme. PVRH je zahvalio PEV Michelu na svom uloženom trudu i razgovorima sa i u BIH, uključujući promicanje pravičnijeg izbornog procesa. Ponovio je da će, ukoliko EV i EU ne djeluju odmah, EU izgubiti utjecaj u zemljama zapadnog Balkana, te time omogućiti drugima da iskoriste taj prostor - a to ne bismo smjeli dopustiti.

Zapadni Balkan

23. lipnja ujutro, prije početka sastanka Europskog vijeća, održan je sastanak čelnika i čelnica EU-a i zapadnog Balkana.

Europsko vijeće je na svom sastanku kasnije istoga dana potvrdilo da Europska unija izražava svoju potpunu i nedvosmislenu predanost perspektivi članstva zapadnog Balkana u EU-u i poziva na ubrzanje procesa pristupanja. Pozvalo je EK, visokog predstavnika i Vijeće da na temelju revidirane metodologije dodatno unaprijede postupnu integraciju između EU-a i regije zapadnog Balkana već tijekom samog procesa proširenja, i to na reverzibilan način koji se temelji na zaslugama. EV je podsjetilo na važnost reformi, posebno u području vladavine prava, a prije svega onih koje se odnose na neovisnost i funkcioniranje pravosuđa te borbu protiv korupcije. Ujedno je pozvalo partnere da zajamče prava pripadnika manjina i jednako postupanje prema njima.

Čelnici su, između ostaloga, obaviješteni o najnovijim događajima u pogledu razgovora između Bugarske i Sjeverne Makedonije te je EV u zaključcima pozvalo na brzo rješavanje posljednjih preostalih pitanja kako bi pregovori o pristupanju Sj. Makedonije mogli započeti bez odgode. Pitanje početka pristupnih pregovora s Albanijom i Makedonijom raspravljeno je i u kontekstu kompromisnog prijedloga Francuske za deblokadu u razgovorima s Bugarskom. Potonji je u trenutku održavanja EV-a bio predmetom glasovanja u bugarskom parlamentu.²

² S obzirom na pozitivnu odluku Bugarske o spomenutom prijedlogu 24. lipnja (uz amandman bugarskog parlamenta na francuski kompromisni prijedlog, koji traži prilagodbu ustava, odnosno spominjanje Bugara ne

Europsko vijeće raspravilo je normalizaciju odnosa Srbije i Kosova te vizne liberalizacije za Kosovo. U zaključcima je EV potvrdilo da je žurno potrebno postići konkretan napredak u rješavanju otvorenih bilateralnih i regionalnih sporova, osobito putem dijaloga Beograda i Prištine o normalizaciji odnosa Srbije i Kosova. Neke države članice su u raspravi izrazile očekivanja za dodjelom vizne liberalizacije za Kosovo, što je snažno podržao i predsjednik Vlade RH Plenković, no u ovom trenutku za to nije bilo suglasja.

Tijekom razmjene mišljenja o zapadnom Balkanu, na inicijativu Hrvatske i nekolicine drugih država članica, poseban naglasak u raspravi stavljen je na pitanje statusa kandidata i daljnjeg napretka Bosne i Hercegovine prema EU. Ta je rasprava najduže trajala, razmatrajući ovo pitanje u kontekstu novih geopolitičkih okolnosti, uzimajući u obzir postojeću metodologiju, ali i s uzimanjem u obzir nove situacije nakon davanja europske perspektive dodatnim trima državama izvan regije zapadnog Balkana. Austrija i Slovenija su kratko predstavile svoje dosadašnje inicijative, dok je Hrvatska preuzela vođenje rasprave, uz podršku pEV i dodatne intervencije pojedinih država članica, koje su se složile s potrebom upućivanja znatno pozitivnijeg i snažnijeg signala BiH uz isticanje podrške na njezinom putu prema EU.

PVRH Plenković je snažno istaknuo nove okolnosti u Europi koje traže odgovarajući odgovor EU kada je riječ o BiH. Nakon važnih odluka o Ukrajini i Moldovi, koje Hrvatska u potpunosti podržava, pVRH je naglasio da kontinuirano otvara pitanje BiH, situacije u zemlji, ključnog značaja žurne izborne (i ustavne) reforme kako bi se osigurala legitimnost izbornih rezultata, ravnopravnost konstitutivnih naroda i ostalih, kao i formirale funkcionalne institucije u BiH bez kojih zemlja ne može nastaviti put prema EU, odnosno ispunjavanju svih ključnih reformi koje su nužne za otvaranje pristupnih pregovora. PVRH Plenković se snažno založio za pozitivnu odluku o kandidatskom statusu za BiH, uz potrebu provedbe izborne reforme te uz nastavak provedbe ključnih prioriteta iz Mišljenja EK i političkog dogovora čelnika BiH od 12. lipnja o.g.

U konačnom tekstu zaključaka EV-a o BiH, na inicijativu pVRH Plenkovića se po prvi puta ističe spremnost EU-a da se BiH odobri status zemlje kandidatkinje. U tu su svrhu zaključci pozvali EK da bez odgode izvijesti³ Vijeće o provedbi 14 ključnih prioriteta utvrđenih u njezinu mišljenju (o zahtjevu BiH za članstvo u EU), uz posvećivanje posebne pozornosti onim prioritetima koji se odnose na važan skup reformi, a kako bi EV moglo ponovno razmotriti odluku o ovom pitanju.

Zaključci EV-a su također pozdravili politički dogovor koji su čelnici BiH postigli 12. lipnja 2022. u Bruxellesu, uz poziv svim političkim čelnicima u BiH da brzo provedu obveze koje su preuzete tim dogovorom, gdje je, na prijedlog Hrvatske, snažan naglasak stavljen na žurno dovršenje ustavne i izborne reforme, a kako bi ta zemlja mogla napredovati na svojem putu prema EU-u, u skladu s prioritetima navedenima u mišljenju Komisije. Pitanju daljnjeg

samo u preambuli, već i u drugim odredbama u ustavu koje se odnose na narode), očekuje se odluka Sj. Makedonije o predloženom paketu, koji bi, uz potpisivanje bilateralnog protokola MK i BG, omogućio deblokadu pregovora o članstvu u EU.

³ EK je naknadno najavila da isto planira učiniti prilikom izrade paketa za proširenje za 2022. godinu, čija se objava očekuje u drugoj polovici listopada o.g.

napretka BiH istaknuta je široka podrška čelnika, uz naglasak poštovanja procesa i provedbu reformi u zemlji.

Gospodarska pitanja

Čelnici i čelnice EU-a raspravljali su o gospodarskoj situaciji i preporukama za pojedine države članice u okviru europskog semestra 2022. U raspravi o aktualnoj gospodarskoj situaciji, izražena je zabrinutost rastom inflacije slijedom ruske agresije na Ukrajinu, što je doprinijelo porastu cijena energije, hrane i sirovina, s izravnim učinkom na građane i poduzeća. Nastavno na izvješće predsjednice Europske središnje banke C. Lagarde, čelnici su potvrdili ujedinjeni stav i postigli dogovor da će pomno koordinirati svoje odgovore u području gospodarske politike.

Dio rasprave EV o gospodarskim pitanjima te nakon toga održan Euro summit bili su ujedno prilika da čelnici ponovno rasprave napredak koji je potrebno ostvariti na razini EU-a u vezi s energetske pitanjima, s jasnom porukom da se nastave ulagati napori u koordinaciju djelovanja u tom važnom području, uzimajući pritom u obzir rad Europske komisije (o čemu je govorila i pEK von der Leyen, fokusirajući se na instrument *RePowerEU*, te financiranje u okviru instrumenta *NextGenEU* i Višegodišnjeg financijskog okvira). PEK i pojedini čelnici država članica izložili su svoje viđenje osiguravanja nabave energenata po pristupačnim cijenama, kao i viđenje razvoja energetske politike EU-a u budućnosti, uzimajući u obzir novu geopolitičku situaciju u Europi i poteze Rusije, kao i „zelene ciljeve“ EU-a. Slijedom rasprave, čelnici su dogovorili određene dodatke i pojačanja teksta zaključaka EV-a u pogledu energetike. Europsko vijeće pozvalo je EK da s međunarodnim partnerima dodatno istraži načine za ograničavanje rasta cijena energije. U svjetlu ruskog korištenja plina kao oružja, EV je pozvalo EK da žurno nastavi ulagati napore kako bi se osigurala opskrba energijom po pristupačnim cijenama. EV je također pozvalo Vijeće EU da, zajedno s Komisijom, poduzme sve odgovarajuće mjere kako bi se u području energetike osigurala bolja koordinacija među državama članicama EU-a.

Predsjednik Vlade RH Plenković predstavio je Hrvatsku kao mogući novi regionalni energetske *hub* koji bi mogao osigurati dodatne količine nafte i plina pojedinim državama članicama, uz odgovarajuće dodatno pojačavanje infrastrukturnih kapaciteta (naftovodi, plinovodi).

Za Hrvatsku je u sklopu ove točke dnevnog reda posebno bilo važno da je Europsko vijeće pozdravilo činjenicu da je Hrvatska ispunila sve konvergencijske kriterije kako su navedeni u Ugovoru. Europsko vijeće podržalo je prijedlog Europske komisije da Hrvatska 1. siječnja 2023. uvede euro i pozvalo Vijeće da brzo donese relevantne prijedloge Komisije. EV je ovakvu odluku donijelo nastavno na preporuku država članice europodručja od 16. lipnja, kojom su preporučile da Hrvatska postane 20. članica europodručja. Preporuku je donijelo Vijeće EU (u formatu ECOFIN, ministara financija) 17. lipnja, uputivši i pismo predsjednika Vijeća Europske vijeću. Postupak će završiti kada Vijeće (nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Europskom središnjom bankom) donese tri pravna akta potrebna kako bi se Hrvatskoj omogućilo uvođenje eura 1. siječnja 2023. Donošenje tih akata očekuje se u srpnju.

Predsjednik Vlade RH Plenković zahvalio je na kontinuiranoj podršci koju su institucije EU-a i države članice pružale i pružaju Hrvatskoj u procesu ulaska u europodručje. Zahvalio je na potvrdi da je Hrvatska ispunila sve potrebne kriterije za pristupanje europodručju, kao i na stavu Europskog vijeća da podrži prijedlog da Hrvatska postane članicom europodručja s 1. siječnja 2023. godine. Radi se o ispunjavanju jednog od dva strateška cilja dublje integracije Hrvatske u EU (drugi je ulazak u Schengen, gdje smo također ispunili sve kriterije), a na čijem ostvarenju Hrvatska već dugo predano radi i zadovoljni smo da su sva postignuća vrednovana. Predsjednik Vlade je istaknuo kako snažna opredijeljenost Hrvatske za članstvom u europodručju proizlazi iz činjenice da je hrvatsko gospodarstvo snažno integrirano u europske trgovinske i financijske tokove. Vlada je od početka strukturirano pristupala procesu pristupanja: izgradnjom konsenzusa s dionicima, kao i podizanjem svijesti o dobitima i rješavanjem mogućih zabrinutosti članstva u europodručju. Svi segmenti društva dobro su pripremljeni za promjenu valute, koja će se dogoditi za manje od 6 mjeseci. Članstvo u europodručju pozitivno će se odraziti na ukupnu reputaciju i rejting Hrvatske, prije svega u ekonomskim i financijskim krugovima, porastom kreditnog rejtinga i privlačnijim investicijskim rejtingom. Naša otpornost kao države, društva, gospodarstva i građana na sve moguće krize bit će snažnija članstvom u eurozoni.

Konferencija o budućnosti Europe

Tekst zaključaka o Konferenciji o budućnosti Europe odobren je bez rasprave.

Čelnici i čelnice EU-a primili su na znanje prijedloge navedene u završnom izvješću Konferencije o budućnosti Europe, koje je na svečanosti zatvaranja 9. svibnja 2022. podneseno trima supredsjednicima Konferencije.

Naznačeno je da je Konferencija bila jedinstvena prilika za suradnju s europskim građanima i građankama, a institucije EU-a trebale bi, svaka u okviru svojih nadležnosti i u skladu s Ugovorima, osigurati učinkovito daljnje postupanje na temelju završnog izvješća.

Europsko vijeće primilo je na znanje informaciju da je rad u tom pogledu već započeo i podsjetilo da je važno osigurati da građani budu obaviješteni o daljnjem postupanju u vezi s izvješćem.

Vanjski odnosi

Grčki premijer izvijestio je o trenutnom stanju i izrazio zabrinutost slijedom nedavnih opetovanih izjava i postupaka Turske. Europsko vijeće izrazilo je duboku zabrinutost zbog nedavnih postupaka i izjava Turske, zaključivši da Turska mora poštovati suverenitet i teritorijalnu cjelovitost svih država članica EU-a. Podsjećajući na svoje prethodne zaključke i izjavu od 25. ožujka 2021., EV očekuje da Turska u potpunosti poštuje međunarodno pravo, smiri napetosti u interesu regionalne stabilnosti u istočnom Sredozemlju i na održiv način promiče dobrosusjedske odnose.

Vezano uz situaciju u Bjelarusu, lideri su ponovili da tamošnje stanovništvo ima demokratsko pravo na održavanje novih, slobodnih i poštenih izbora. U tom su pogledu čelnici i čelnice EU-

a naglasili važnost poštivanja ljudskih prava, demokracije i vladavine prava. Europsko vijeće ponovno je pozvalo da se obustavi represija i politički zatvorenici puste na slobodu.

Na večeri je, na inicijativu Litve, oslovljeno i pitanje Kalinjingrada.

Sastanak na vrhu država europodručja u uključivom sastavu, 24. lipnja 2022.

24. lipnja održan je sastanak na vrhu država europodručja u uključivom sastavu (na kojemu je sudjelovala i Republika Hrvatska). Republiku Hrvatsku na sastanku je predstavljao predsjednik Vlade RH Andrej Plenković.

Na sastanku su raspravljene gospodarska situacija (posebno rast cijena energenata, hrane i dobara) te financijska arhitektura EU, stanje Europske monetarne unije, uključujući teme utjecaja rata Rusije protiv Ukrajine na gospodarsku situaciju, bankovnu uniju i uniju tržišta kapitala.

Čelnici su zaključili da agresivni rat Rusije protiv Ukrajine uzrokuje visoke svjetske cijene energije, sirovina i hrane te povećanu nesigurnost, što usporava rast i jača inflacijske pritiske na globalnoj razini. Međutim, zaključili su i da su gospodarstva država članica EU-a u suštini i dalje snažna zahvaljujući opsežnim mjerama politike na razini EU-a i europodručja te na nacionalnoj razini.

Čelnici su potvrdili da je snažan europski financijski sustav od presudne važnosti za privlačenje održivih ulaganja, podupiranje inovacija, jačanje otpornosti i podupiranje snažnog rasta. U skladu s navedenim su pozdravili izjavu Euroskupine o budućnosti bankovne unije, u kojoj se navodi da bi se rad na bankovnoj uniji smjesta trebao usmjeriti na jačanje zajedničkog okvira za krizno upravljanje bankama i nacionalnih sustava osiguranja depozita. Pozvali su Europsku komisiju da podnese zakonodavne prijedloge kako bi se jačanje tog okvira dovršilo do kraja aktualnog institucijskog ciklusa. Čelnici su također pozdravili predanost Euroskupine u uključivom sastavu da naknadno i na sporazumnoj osnovi utvrdi moguće daljnje mjere u pogledu drugih neriješenih elemenata potrebnih za jačanje i dovršetak bankovne unije.

Čelnici su pozvali na povećanje napora u produbljivanju unije tržišta kapitala, kao i očekivani istek okvira pojačanog nadzora za Grčku, što se smatra važnom prekretnicom za održivi rast, financijsku stabilnost i kontinuiranu proračunsku odgovornost Grčke.

Europsko vijeće

**Bruxelles, 31. svibnja 2022.
(OR. en)**

EUCO 21/22

**CO EUR 19
CONCL 4**

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Predmet: Izvanredni sastanak Europskog vijeća (30. i 31. svibnja 2022.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

I. UKRAJINA

1. Europsko vijeće oštro osuđuje agresivni rat Rusije protiv Ukrajine. Poziva Rusiju da smjesta prestane s neselektivnim napadima na civile i civilnu infrastrukturu te da odmah i bezuvjetno povuče sve svoje postrojbe i vojnu opremu s cijelog državnog područja Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica. Zločini ruskih snaga i prouzročena patnja i uništenje neizrecivi su. Europsko vijeće poziva Rusiju da hitno omogući pristup humanitarne pomoći i siguran prolaz za sve ugrožene civile. Europsko vijeće očekuje potpuno poštovanje međunarodnog humanitarnog prava, među ostalim Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima. Ujedno poziva Rusiju da smjesta omogući siguran povratak Ukrajinaca koji su prisilno odvedeni u Rusiju.
2. Europsko vijeće pozdravlja hrabrost i odlučnost koje su ukrajinsko stanovništvo i vodstvo pokazali u borbi za obranu suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti i slobode svoje zemlje. Europska unija nepokolebljiva je u svojoj predanosti da Ukrajini pomogne u ostvarivanju njezina neotuđivog prava na samoobranu od ruske agresije te u izgradnji mirne, demokratske i prosperitetne budućnosti. U tom pogledu nastavit će blisko surađivati s međunarodnim partnerima.

Međunarodno pravosuđe

3. Europsko vijeće pohvaljuje sve one koji pomažu u prikupljanju dokaza i istraživanju ratnih zločina i drugih najtežih kaznenih djela te u tom pogledu podupire intenzivan rad tužitelja Međunarodnog kaznenog suda. Također pozdravlja rad ukrajinske glavne tužiteljice, kojem Europska unija i njezine države članice pružaju financijsku potporu i potporu u pogledu izgradnje kapaciteta. Pozdravlja osnivanje zajedničkog istražnog tima koji koordinira Eurojust, čija je uloga ojačana, i tekuću operativnu potporu koju pruža Europol. Rusija, Bjelarus i sve odgovorne osobe snosit će posljedice za svoja djela u skladu s međunarodnim pravom.

Sankcije

4. Europsko vijeće predano je jačanju pritiska na Rusiju i Bjelarus kako bi se osujetio ruski rat protiv Ukrajine. Europsko vijeće poziva sve zemlje da se usklade sa sankcijama EU-a. Svi pokušaji da se sankcije zaobiđu ili Rusiji pomogne drugim sredstvima moraju se zaustaviti.
5. Europsko vijeće slaže se da će šesti paket sankcija protiv Rusije obuhvaćati sirovu naftu, kao i naftne derivate, isporučene iz Rusije u države članice, uz privremenu iznimku sirove nafte koja se isporučuje naftovodima.
6. Europsko vijeće stoga poziva Vijeće da taj paket bez odgode dovrši i donese, uz istodobno osiguravanje jedinstvenog tržišta EU-a koje dobro funkcionira, poštenog tržišnog natjecanja, solidarnosti među državama članicama i jednakih uvjeta, također u pogledu postupnog ukidanja naše ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima. U slučaju iznenadnih prekida opskrbe, uvest će se hitne mjere kako bi se osigurala sigurnost opskrbe. Komisija će u tom pogledu pratiti i redovito izvješćivati Vijeće o provedbi tih mjera kako bi se osigurali jednaki uvjeti na jedinstvenom tržištu EU-a i sigurnost opskrbe.
7. Europsko vijeće u najkraćem će mogućem roku ponovno razmotriti pitanje privremene iznimke za sirovu naftu koja se isporučuje naftovodima.

Humanitarna i financijska potpora

8. Europska unija nastavit će pružati potporu Ukrajini kako bi se ispunile humanitarne potrebe, potrebe za likvidnošću i potrebe povezane s obnovom.
9. Od početka ruske agresije Europska unija pojačala je potporu sveukupnoj gospodarskoj, socijalnoj i financijskoj otpornosti Ukrajine, među ostalim pružanjem humanitarne pomoći. Europsko vijeće u tom pogledu pohvaljuje rezultate međunarodne donatorske konferencije na visokoj razini koju su zajednički organizirale Poljska i Švedska.

10. Europska unija i njezine države članice zaštitile su milijune izbjeglica koji bježe od rata u Ukrajini te su i dalje odlučne prihvatiti ih i pružiti im sigurnost, među ostalim pružanjem pomoći susjednim zemljama. Europsko vijeće poziva Komisiju da predstavi nove inicijative za potporu tim naporima u okviru višegodišnjeg financijskog okvira.
11. Europska unija zajedno s partnerima iz skupine G-7 nastavit će podupirati ukrajinsku vladu u suočavanju s hitnim potrebama za likvidnošću. Potvrđuje potporu najavljenju u kontekstu skupine G-7. Europska unija spremna je u 2022. Ukrajini odobriti novu izvanrednu makrofinancijsku pomoć u iznosu do 9 milijardi EUR. U tom kontekstu Europsko vijeće poziva na razmatranje prijedloga Komisije čim bude predstavljen.
12. Obnova Ukrajine iziskivat će sveobuhvatnu potporu za njezinu ponovnu izgradnju za budućnost. Europska unija i njezine države članice spremne su imati važnu ulogu u tom pogledu. Stoga bi trebalo razmotriti uspostavu platforme za obnovu Ukrajine. U njoj bi trebali sudjelovati ukrajinska vlada, Europska unija i njezine države članice, Europska investicijska banka te međunarodni partneri, financijske institucije, organizacije, stručnjaci i zainteresirane strane. Potpora EU-a za obnovu bit će povezana s provedbom reformi i antikorupcijskih mjera u skladu s europskim putem te zemlje. Europsko vijeće poziva Komisiju da na temelju toga iznese prijedloge.
13. Europsko vijeće pozdravlja napore koje su države članice uložile kako bi u svojem nacionalnom pravu predvidjele odgovarajuće mjere oduzimanja imovine i poziva Vijeće da brzo razmotri nedavni prijedlog Komisije o mjerama kaznenog prava u slučaju kršenja sankcija EU-a. Europsko vijeće podupire aktivno razmatranje dodatnih mogućnosti u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom, uključujući mogućnosti da se zamrznuta ruska imovina upotrijebi u svrhu podupiranja obnove Ukrajine.

Vojna potpora

14. Europska unija ujedno je i dalje predana jačanju sposobnosti Ukrajine da brani svoju teritorijalnu cjelovitost i suverenitet. Europsko vijeće u tom pogledu pozdravlja nedavno donošenje odluke Vijeća o povećanju vojne potpore Ukrajini u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći.

Gospodarska potpora

15. Europsko vijeće pozdravlja donošenje odluke o suspenziji uvoznih carina na sav ukrajinski izvoz u Europsku uniju na godinu dana.

Politička potpora

16. Europsko vijeće prima na znanje pripremu mišljenja Komisije o zahtjevu Ukrajine za članstvo u EU-u, kao i o zahtjevima Republike Moldove i Gruzije, te će ponovno razmotriti to pitanje na sastanku u lipnju.
17. Europska unija i njezine države članice pojačat će napore usmjerene na mobilizaciju trećih zemalja kako bi se Ukrajini pružila potpora u svim navedenim aspektima i suzbile neistinite tvrdnje Rusije i manipulacija informacijama koju ona provodi te spriječilo izbjegavanje i zaobilaženje sankcija.

Utjecaj na susjedne zemlje

18. Europsko vijeće pomno prati utjecaj ruskog rata protiv Ukrajine na susjedne zemlje i zapadni Balkan. Naglašava potrebu za pružanjem sve relevantne potpore Republici Moldovi koja je suočena s međusobno povezanom energetsom i gospodarskom krizom te migracijskim pritiskom koji proizlaze iz rata. Europsko vijeće ponovno poziva na okončanje represije u Bjelarusu i podsjeća na demokratsko pravo bjeloruskog naroda na nove, slobodne i poštene izbore.

II. SIGURNOST OPSKRBE HRANOM

19. Europsko vijeće snažno osuđuje rusko uništavanje i nezakonito prisvajanje poljoprivredne proizvodnje u Ukrajini. Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine izravno utječe na globalnu sigurnost opskrbe hranom i cjenovnu pristupačnost hrane. Europsko vijeće poziva Rusiju da prekine napade na prometnu infrastrukturu u Ukrajini, okonča blokadu ukrajinskih crnomorskih luka i dopusti izvoz hrane, osobito iz Odese. Europska unija poduzima aktivne mjere za olakšavanje izvoza poljoprivrednih proizvoda iz Ukrajine i potporu ukrajinskom poljoprivrednom sektoru s obzirom na sezonu 2022. U tom pogledu Europsko vijeće poziva države članice da ubrzaju rad u vezi s „rutama solidarnosti” koje je predložila Komisija te da olakšaju izvoz hrane iz Ukrajine različitim kopnenim rutama i preko luka EU-a.

20. Europsko vijeće poziva na učinkovitu međunarodnu koordinaciju kako bi se osigurao sveobuhvatan globalni odgovor za sigurnost opskrbe hranom. U tom pogledu pozdravlja Misiju za otpornost opskrbe hranom i poljoprivrede (FARM), koja se temelji na trima stupovima: trgovini, solidarnosti i proizvodnji, a čiji je cilj ublažiti posljedice za razine cijena, proizvodnju i pristup žitaricama te opskrbu žitaricama. Također podupire UN-ovu Skupinu za odgovor na globalne krize, predstojeću inicijativu skupine G-7 za uspostavu globalnog saveza za sigurnost opskrbe hranom (GAFS) te druge multilateralne mjere i inicijative, kao i mjere i inicijative EU-a. Ponovno ističe svoju predanost tome da se globalna trgovina prehrambenim proizvodima zaštiti od neopravdanih prepreka, da se poveća solidarnost s najugroženijim zemljama i poveća lokalna održiva proizvodnja hrane kako bi se smanjila strukturna ovisnost. Europsko vijeće poziva Komisiju da istraži mogućnost mobiliziranja pričuva iz Europskog razvojnog fonda kako bi se pružila potpora najpogođenijim partnerskim zemljama. Europska unija pozdravlja predanost i potporu svojih partnera i međunarodnih organizacija.

21. Europsko vijeće naglašava važnost zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) u doprinosu EU-a sigurnosti opskrbe hranom i poziva na brzo donošenje strateških planova u okviru ZPP-a.
22. S obzirom na aktualnu nestašicu gnojiva na globalnom tržištu Europsko vijeće poziva na usklađenje napora u suradnji s međunarodnim partnerima na promicanju učinkovitije uporabe gnojiva i alternativa gnojivima.

III. SIGURNOST I OBRANA

23. Zbog agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine došlo je velike promjene u strateškom okružju Europske unije te se pokazala potreba za snažnijom i sposobnijom Europskom unijom u području sigurnosti i obrane. U tom novom kontekstu, podsjećajući na Izjavu iz Versaillesa i zaključke Europskog vijeća od 24. i 25. ožujka 2022., Europska unija odlučno će provesti Strateški kompas, ojačati svoja partnerstva, povećati svoju otpornost te sigurnosne i obrambene kapacitete s pomoću brojnijih i boljih ulaganja, s naglaskom na utvrđenim strateškim nedostacima. Transatlantski odnosi te suradnja EU-a i NATO-a, uz potpuno poštovanje načela utvrđenih u Ugovorima i načela koja je dogovorilo Europsko vijeće, uključujući načela uključivosti, reciprociteta i autonomije Europske unije u donošenju odluka, ključni su za našu cjelokupnu sigurnost. Snažnija i sposobnija Europska unija u području sigurnosti i obrane pozitivno će doprinijeti globalnoj i transatlantskoj sigurnosti te je komplementaran NATO-u, koji je i dalje okosnica zajedničke obrane svojih članica. Solidarnost među državama članicama odražava se u članku 42. stavku 7. UEU-a. U širem smislu Europska unija ponovno potvrđuje svoju namjeru da pojača potporu globalnom poretku utemeljenom na pravilima, u čijem su središtu Ujedinjeni narodi.

24. S obzirom na analizu nedostatnih ulaganja u obranu koju su Komisija i visoki predstavnik pripremili u suradnji s Europskom obrambenom agencijom i na razne preporuke izdane za jačanje europske industrijske i tehnološke baze, Europsko vijeće poziva Vijeće da, u skladu s odgovarajućim nadležnostima dodijeljenima Ugovorima, razmotri sljedeća pitanja:
- a) kao hitno pitanje, mjere za koordinaciju vrlo kratkoročnih potreba nabave u području obrane radi potpore zajedničkoj nabavi za obnovu zaliha, pogotovo s obzirom na potporu koja se pruža Ukrajini, kao i kratkoročan instrument za jačanje sposobnosti europske obrambene industrije putem dobrovoljne zajedničke nabave,
 - b) razvoj sposobnosti EU-a za strateško programiranje, nabavu i koordinaciju u području obrane, uz komplementarnost s NATO-om,
 - c) daljnje mjere za mapiranje postojećih i potrebnih dodatnih proizvodnih kapaciteta te za jačanje kapaciteta i otpornosti europskog obrambenog tehnološkog i industrijskog sektora, uključujući MSP-ove,
 - d) ubranu provedbu projekata u vezi s infrastrukturom za vojnu mobilnost,
 - e) pojačanu ulogu Europske investicijske banke u pružanju potpore europskoj sigurnosti i obrani, u skladu s njezinom najnovijom strateškom inicijativom za europsku sigurnost.
25. Europsko vijeće sa zanimanjem očekuje predstavljanje mogućeg zajedničkog europskog programa ulaganja u obranu, uključujući razmatranje instrumenta za izuzeće od poreza na dodanu vrijednost i za europske obrambene projekte od velikog zajedničkog interesa.
26. Europsko vijeće ponovno će razmotriti to pitanje na jednom od predstojećih sastanaka.

IV. ENERGIJA

27. Podsjećajući na Izjavu iz Versaillesa i svoje zaključke od 21. i 22. listopada 2021. te one od 24. i 25. ožujka 2022., među ostalim u pogledu različitih kombinacija izvora energije, uvjeta i nacionalnih okolnosti, Europsko vijeće preispitalo je napredak u postupnom ukidanju ovisnosti Europske unije o uvozu ruskog plina, nafte i ugljena u što kraćem roku. Nakon ranijih odluka o zabrani uvoza iz Rusije i predstavljanja plana REPowerEU kako bi se brzo smanjila ovisnost o ruskim fosilnim gorivima, ubrzala energetska tranzicija te postigao otporniji energetski sustav i dobro povezana energetska unija, poziva na:

- a) kao kratkoročni prioritet, daljnju diversifikaciju izvora i pravaca opskrbe te osiguravanje opskrbe energijom po pristupačnim cijenama;
 - Europsko vijeće potiče na brzu upotrebu platforme EU-a za kupnju energije, otvorene i za zapadni Balkan i tri pridružena istočna partnera, i to prije sljedeće zime.
 - Europsko vijeće poziva Komisiju da zajedno s našim međunarodnim partnerima istraži i načine za ograničavanje rasta cijena energije, što uključuje, prema potrebi, izvedivost uvođenja privremenih gornjih granica cijena uvoza.
 - Europsko vijeće poziva Vijeće da nastavi s radom na strategiji EU-a za vanjski angažman u području energetike.
 - Europsko vijeće napominje da su za sigurnost opskrbe važni domaći izvori energije.

- b) ubrzavanje uvođenja obnovljivih izvora energije;
 - Ubrzano uvođenje obnovljivih izvora energije zahtijevat će neposredno ubrzavanje postupaka izdavanja dozvola za projekte obnovljivih izvora energije i treba ga poduprijeti industrijskim klasterom usmjerenim na poboljšanje inovacija, kapaciteta, vještina i lanaca opskrbe za solarnu energiju i energiju vjetra, vodik, bioenergiju, toplinske crpke i sirovine.
 - c) daljnje poboljšanje energetske učinkovitosti kad god je to moguće i promicanje ušteda energije, uzimajući posebno u obzir otočni karakter određenih država članica;
 - d) dovršetak i poboljšanje međupovezanosti europskih plinskih i elektroenergetskih mreža ulaganjima u infrastrukturu i dovršavanjem infrastrukture za postojeće i nove projekte, uključujući ukapljeni prirodni plin te elektroenergetsku međupovezanost i plinsku međupovezanost prilagođenu vodiku, koje su otporne na buduće promjene, u cijeloj Europskoj uniji, uključujući otočne države članice, te u kapacitete za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, na temelju predstojeće analize regulatora i trenutnog geopolitičkog konteksta, iskorištavajući pritom potencijal Pirenejskog poluotoka da doprinese sigurnosti opskrbe Europske unije.
28. Europsko vijeće poziva Vijeće da brzo ispita prijedloge Komisije za ostvarivanje ciljeva plana REPowerEU.
29. U duhu europske solidarnosti trebalo bi poboljšati pripravnost na moguće velike poremećaje u opskrbi i otpornost tržišta plina EU-a, osobito brzim postizanjem dogovora o bilateralnim sporazumima o solidarnosti i koordiniranom europskom planu za nepredvidive situacije, kojima bi se trebalo osigurati ublažavanje velikih poremećaja u opskrbi. Trebalo bi ubrzati punjenje skladišta prije sljedeće zime. U tom kontekstu Europsko vijeće pozdravlja dogovor o skladištenju plina te poziva na njegovu brzu provedbu.

30. Europsko vijeće prima na znanje izvješće Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER) i poziva Komisiju da brzo nastavi s radom na optimizaciji funkcioniranja europskog tržišta električne energije, što uključuje učinak cijena plina na to tržište, kako bi ono bilo bolje pripremljeno za buduću prekomjernu nestabilnost cijena, isporučilo cjenovno pristupačnu električnu energiju i bilo u potpunosti prilagođeno dekarboniziranom energetske sustavu, uz istodobno očuvanje cjelovitosti jedinstvenog tržišta, zadržavanje poticaja za zelenu tranziciju, očuvanje sigurnosti opskrbe i izbjegavanje nerazmjernih proračunskih troškova.
-

Europsko vijeće

Bruxelles, 24. lipnja 2022.
(OR. en)

EUCO 24/22

CO EUR 21
CONCL 5

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Predmet: Sastanak Europskog vijeća (23. i 24. lipnja 2022.)
– zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

I. ŠIRA EUROPA

1. Europsko vijeće održalo je stratešku raspravu o odnosima Europske unije sa svojim partnerima u Europi. Raspravljalo je o prijedlogu za pokretanje europske političke zajednice.

Što, tko i kako?

Europskim zemljama na cijelom kontinentu želi se ponuditi platforma za političku koordinaciju. Ona bi mogla obuhvatiti sve europske zemlje s kojima imamo bliske odnose.

Cilj bi bio poticati politički dijalog i suradnju kako bi se rješavala pitanja od zajedničkog interesa radi jačanja sigurnosti, stabilnosti i blagostanja europskog kontinenta.

2. Takav okvir neće zamijeniti postojeće politike i instrumente EU-a, posebno u području proširenja, te će se njime u potpunosti poštovati autonomija Europske unije u donošenju odluka.
3. Nadovezujući se na tu prvu razmjenu mišljenja, Europsko vijeće ponovno će razmotriti to pitanje.

II. UKRAJINA

4. Europsko vijeće raspravljalo je o različitim dimenzijama agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine. Europsko vijeće ponovno ističe da čvrsto stoji uz Ukrajinu i da će Europska unija nastaviti pružati snažnu potporu sveukupnoj gospodarskoj, vojnoj, socijalnoj i financijskoj otpornosti Ukrajine, među ostalim u obliku humanitarne pomoći.

5. Europsko vijeće oštro osuđuje neselektivne ruske napade na civile i civilnu infrastrukturu te poziva Rusiju da odmah i bezuvjetno povuče sve svoje postrojbe i vojnu opremu s cijelog državnog područja Ukrajine u njezinim međunarodno priznatim granicama. Međunarodno humanitarno pravo, među ostalim o postupanju s ratnim zarobljenicima, mora se poštovati. Ukrajinskim civilima, posebno djeci, koji su prisilno odvedeni u Rusiju mora se smjestiti omogućiti siguran povratak. Rusija, Bjelarus i svi odgovorni za ratne zločine i druga najteža kaznena djela snosit će posljedice za svoja djela u skladu s međunarodnim pravom.

Donošenjem šestog paketa sankcija EU-a dodatno se pojačava pritisak na Rusiju kako bi okončala rat protiv Ukrajine. Nastavit će se rad na sankcijama, među ostalim kako bi se ojačala njihova provedba i spriječilo njihovo zaobilaženje. Europsko vijeće poziva sve zemlje da se usklade sa sankcijama EU-a, osobito zemlje kandidatkinje. Treba hitno finalizirati odluku Vijeća kojom se kršenje Unijinih mjera ograničavanja dodaje na popis kaznenih djela EU-a.

6. Europska unija i dalje je snažno predana pružanju dodatne vojne potpore kako bi Ukrajini pomogla da ostvari svoje neotuđivo pravo na samoobranu od ruske agresije te da obrani svoju teritorijalnu cjelovitost i suverenitet. U tu svrhu Europsko vijeće poziva Vijeće da žurno radi na daljnjem povećanju vojne potpore.
7. Europsko vijeće napominje da će Komisija ubrzo predstaviti prijedlog da se 2022. Ukrajini odobri nova izvanredna makrofinancijska pomoć u iznosu do 9 milijardi EUR. Poziva Komisiju da ubrzo predstavi svoje prijedloge o potpori EU-a za obnovu Ukrajine, uz savjetovanje s međunarodnim partnerima, organizacijama i stručnjacima.

8. Služeći se hranom kao oružjem u ratu protiv Ukrajine Rusija je jedina odgovorna za globalnu krizu povezanu sa sigurnošću opskrbe hranom koju je izazvala. Europsko vijeće poziva Rusiju da odmah prestane ciljati poljoprivredne objekte i oduzimati žitarice te da okonča blokadu Crnog mora, posebno luke Odese, kako bi se omogućili izvoz žitarica i aktivnosti komercijalnog brodskog prijevoza. Europsko vijeće podupire napore glavnog tajnika Ujedinjenih naroda u tu svrhu. Ono ističe da sankcije EU-a protiv Rusije dopuštaju slobodan protok poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te isporuku humanitarne pomoći.

9. Europsko vijeće snažno podupire napore povezane s koridorima solidarnosti za olakšavanje izvoza hrane iz Ukrajine različitim kopnenim rutama i preko luka u EU-u. Poziva Komisiju i države članice da, nadovezujući se posebno na inicijativu FARM te inicijative UN-a i skupine G-7, još intenzivnije:
 1. podupru zemlje u razvoju da prema potrebi preusmjere svoje lance opskrbe;
 2. ubrzaju provedbu relevantnih vodećih inicijativa Tima Europa dogovorenih na nedavnom sastanku na vrhu Europske unije i Afričke unije čiji je cilj na afričkom kontinentu razviti održivu proizvodnju hrane, povećati poljoprivrednu produktivnost, među ostalim u pogledu proteinskih usjeva, i ojačati kapacitete u sektoru agrobiznisa i
 3. zajedno s međunarodnim partnerima rade na inicijativama kojima se podupire razvoj kapaciteta za proizvodnju inputa u zemljama u razvoju, posebno održivih gnojiva.

III. ZAHTJEVI UKRAJINE, REPUBLIKE MOLDOVE I GRUZIJE ZA ČLANSTVO

10. Europsko vijeće potvrđuje europsku perspektivu Ukrajine, Republike Moldove i Gruzije. Budućnost je tih zemalja i njihovih građana u Europskoj uniji.
11. Europsko vijeće odlučilo je Ukrajini i Republici Moldovi dodijeliti status zemalja kandidatkinja.
12. Komisija se poziva da u okviru svojeg redovnog paketa za proširenje izvršiti Vijeće o ispunjavanju uvjeta navedenih u mišljenjima Komisije o tim zahtjevima za članstvo. Vijeće će odlučiti o daljnjim koracima nakon što se u potpunosti ispune svi ti uvjeti.
13. Europsko vijeće spremno je Gruziji dodijeliti status zemlje kandidatkinje nakon što se uvažavaju prioriteti navedeni u mišljenju Komisije o zahtjevu Gruzije za članstvo.
14. Napredak svake zemlje na putu prema Europskoj uniji ovisit će o njezinim postignućima u ispunjavanju Kopenhaških kriterija, uzimajući u obzir sposobnosti EU-a da integrira nove članice.

IV. ZAPADNI BALKAN

15. Europska unija izražava svoju potpunu i nedvosmislenu predanost perspektivi članstva zapadnog Balkana u EU-u i poziva na ubrzanje procesa pristupanja.

16. Europsko vijeće poziva Komisiju, visokog predstavnika i Vijeće da na temelju revidirane metodologije dodatno unaprijede postupnu integraciju između Europske unije i te regije već tijekom samog procesa proširenja, i to na reverzibilan način koji se temelji na zaslugama.
17. Europsko vijeće podsjeća na važnost reformi, posebno u području vladavine prava, a prije svega onih koje se odnose na neovisnost i funkcioniranje pravosuđa te borbu protiv korupcije. Ujedno poziva partnere da zajamče prava pripadnika manjina i jednako postupanje prema njima.
18. Europsko vijeće obaviješteno je o najnovijim događajima u pogledu rasprava između Bugarske i Sjeverne Makedonije. Poziva na brzo rješavanje posljednjih preostalih pitanja kako bi pregovori o pristupanju mogli započeti bez odgode.
19. Europsko vijeće ponovno potvrđuje da je hitno potrebno postići konkretan napredak u rješavanju otvorenih bilateralnih i regionalnih sporova, osobito putem dijaloga Beograda i Prištine o normalizaciji odnosa Srbije i Kosova*.
20. Europsko vijeće pozdravlja politički dogovor koji su čelnici Bosne i Hercegovine postigli 12. lipnja 2022. u Bruxellesu, a koji je potreban za stabilnost i potpuno funkcioniranje te zemlje te kako bi se odgovorilo na težnje stanovništva. Poziva sve političke čelnike u Bosni i Hercegovini da brzo provedu obveze koje su preuzete tim dogovorom te da hitno dovrše ustavnu i izbornu reformu, što će toj zemlji omogućiti da odlučno napreduje na svojem europskom putu, u skladu s mišljenjem Komisije.

* *Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.*

21. Europsko vijeće spremno je Bosni i Hercegovini odobriti status zemlje kandidatkinje i u tu svrhu poziva Komisiju da bez odgode izvijesti Vijeće o provedbi 14 ključnih prioriteta utvrđenih u njezinu mišljenju, uz posvećivanje posebne pozornosti onima koji se odnose na važan skup reformi, kako bi Europsko vijeće moglo ponovno razmotriti odluku o tome.

V. GOSPODARSKA PITANJA

22. Europsko vijeće u načelu odobrava integrirane preporuke za pojedine zemlje kako ih je dogovorilo Vijeće, što omogućuje zaključenje europskog semestra 2022.
23. Europsko vijeće pozdravlja činjenicu da je Hrvatska ispunila sve konvergencijske kriterije kako su navedeni u Ugovoru. Podržava prijedlog Komisije da Hrvatska 1. siječnja 2023. uvede euro i poziva Vijeće da brzo donese relevantne prijedloge Komisije.
24. Podsjećajući na Izjavu iz Versaillesa i svoje zaključke od 21. i 22. listopada 2021., 24. i 25. ožujka 2022. te 30. i 31. svibnja 2022. Europsko vijeće ponovno poziva Komisiju da s našim međunarodnim partnerima istraži načine za ograničavanje rasta cijena energije, uključujući izvedivost uvođenja privremenih gornjih granica cijena uvoza, kad je to potrebno.
25. S obzirom na to da se Rusija služi plinom kao oružjem, Europsko vijeće poziva Komisiju da hitno nastavi ulagati napore kako bi se osigurala opskrba energijom po pristupačnim cijenama.
26. Europsko vijeće poziva Vijeće da zajedno s Komisijom poduzme sve odgovarajuće mjere kako bi se u području energetike osigurala bolja koordinacija među državama članicama.

VI. KONFERENCIJA O BUDUĆNOSTI EUROPE

27. Europsko vijeće prima na znanje prijedloge navedene u Izvješću o ishodu Konferencije podnesenom troma supredsjednicima. Konferencija je bila jedinstvena prilika za suradnju s europskim građanima i građankama.
28. Institucije, svaka u okviru svojih nadležnosti i u skladu s Ugovorima, moraju osigurati učinkovito daljnje postupanje na temelju tog izvješća. Europsko vijeće prima na znanje da je rad u tom pogledu već započeo.
29. Podsjeća da je važno osigurati da građani budu obaviješteni o daljnjem postupanju u vezi s prijedlozima iznesenima u Izvješću.

VII. VANJSKI ODNOSI

Istočno Sredozemlje

30. Europsko vijeće izrazilo je duboku zabrinutost zbog nedavnih opetovanih postupaka i izjava Turske. Turska mora poštovati suverenitet i teritorijalnu cjelovitost svih država članica EU-a. Podsjećajući na prethodne zaključke i izjavu od 25. ožujka 2021. Europsko vijeće očekuje da Turska u potpunosti poštuje međunarodno pravo, smiri napetosti u interesu regionalne stabilnosti u istočnom Sredozemlju i na održiv način promiče dobrosusjedske odnose.

Bjelarus

31. Europsko vijeće naglašava demokratsko pravo bjeloruskog stanovništva na održavanje novih, slobodnih i poštenih izbora. Poziva bjeloruske vlasti da poštuju ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava, obustave represiju, a političke zatvorenike puste na slobodu.